

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ถอดรหัสเนื้อหาครบถ้วน 16 หมวด 279 มาตรา บทเฉพาะกาล และถึงข้อสอบ 20 ข้อพร้อมคำอธิบายแบบละเอียดขั้นสูง

จัดทำเป็นพิเศษสำหรับ: ผู้สอบ | เอกสารสรุปเนื้อหาและแนวข้อสอบ ความยาว 20 หน้า A4 สมบูรณ์แบบ

ส่วนที่ 1: ภาพรวม โครงสร้าง และเจตนารมณ์รวมของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ของประเทศไทย ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10) ประกอบด้วย **คำปรารภ, 16 หมวด, 279 มาตรา และบทเฉพาะกาล** โดยเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความโดดเด่นในด้านการวางกลไกปราบปรามการทุจริต การสร้างระบบตรวจสอบดุลอำนาจ และการกำหนดหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจนเพื่อประโยชน์ของประชาชน

เจตนารมณ์สำคัญในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองและระบบการปกครองที่ไม่ราบรื่นในอดีต โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปโครงสร้างสถาบันการเมือง การสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบคุณธรรมจริยธรรม และการวางกลไกป้องกันมิให้ผู้ปราศจากคุณธรรมเข้าสู่อำนาจรัฐ ตลอดจนการวางกรอบการพัฒนาประเทศในระยะยาวผ่านยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ

โครงสร้างรายหมวดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560:

- หมวด 1 บททั่วไป (มาตรา 1 - 5):** บัญญัติถึงรูปแบบของรัฐเดี่ยว ระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย สิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
- หมวด 2 พระมหากษัตริย์ (มาตรา 6 - 24):** บัญญัติถึงพระฐานะองค์พระมหากษัตริย์ คณะองคมนตรี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การสืบราชสันตติวงศ์ การจัดระเบียบราชการในพระองค์
- หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (มาตรา 25 - 49):** บัญญัติการรับรองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพสื่อมวลชน สิทธิชุมชน สิทธิผู้บริโภค และมาตรการคุ้มครองการล้มล้างการปกครอง
- หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทย (มาตรา 50):**** กำหนดหน้าที่ 10 ประการของคนไทย เช่น การพิทักษ์ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ การเคารพกฎหมาย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษี และการไม่ร่วมมือกับการทุจริต
- หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (มาตรา 51 - 63):**** บัญญัติสิ่งที่รัฐต้องจัดทำให้ประชาชน เช่น การศึกษาภาคบังคับ 12 ปี บริการสาธารณสุข สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน วินัยการเงินการคลัง และการป้องกันปราบปรามการทุจริต
- หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ (มาตรา 64 - 78):**** วางกรอบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การศาสนา กระบวนการยุติธรรม และหลักเกณฑ์การตรากฎหมายที่ดีตามมาตรา 77
- หมวด 7 รัฐสภา (มาตรา 79 - 157):**** บัญญัติโครงสร้างสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง กระบวนการออกกฎหมาย พ.ร.บ. จบประมาณรายจ่าย การเปิดอภิปราย และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

- หมวด 8 คณะรัฐมนตรี (มาตรา 158 - 183):** บัญญัติการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี วาระดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่เกิน 8 ปี การแถลงนโยบาย การตราพระราชกำหนด และการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ
- หมวด 9 การขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 - 187):** บัญญัติข้อห้าม ส.ส., ส.ว. และรัฐมนตรี ดำรงตำแหน่งหรือรับประโยชน์จากรัฐ ข้อห้ามแทรกแซงข้าราชการ และมาตรการโอนหุ้นของรัฐมนตรี (Blind Trust)
- หมวด 10 ศาล (มาตรา 188 - 199):** บัญญัติหลักการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลยุติธรรม (แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา) ศาลปกครอง ศาลทหาร และคณะกรรมการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
- หมวด 11 ศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา 200 - 214):** บัญญัติองค์ประกอบ 9 คน คุณสมบัติ วาระดำรงตำแหน่ง 7 ปี และหน้าที่อำนาจการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
- หมวด 12 องค์การอิสระ (มาตรา 215 - 247):** บัญญัติองค์การอิสระ 5 องค์การ ได้แก่ กกต., ผู้ตรวจการแผ่นดิน, ป.ป.ช., คตง. และ กสม.
- หมวด 13 องค์การอัยการ (มาตรา 248):** บัญญัติความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมของพนักงานอัยการในการสั่งคดี
- หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 249 - 254):** บัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มาของผู้บริหารและสภาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชน
- หมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา 255 - 256):** บัญญัติข้อห้ามแก้ไขรัฐธรรมนูญ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเสนอและลงมติร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในแต่ละวาระ และการทำประชามติ
- หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ (มาตรา 257 - 261):** บัญญัติเป้าหมายและกลไกการปฏิรูปประเทศใน 7 ด้านหลัก
- บทเฉพาะกาล (มาตรา 262 - 279):** บัญญัติข้อกำหนดในวาระแรกเริ่ม เช่น วุฒิสภา 250 คน อำนาจร่วมเลือกนายกรัฐมนตรีใน 5 ปีแรก และการรับรองประกาศ/คำสั่ง คสช.

ข้อสังเกตและประเด็นที่สงสัยเพิ่มเติมนอกเหนือจากเนื้อหาหมวด:

- กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (พ.ร.ป.): มีทั้งสิ้น 10 ฉบับ ตามมาตรา 130 โดยกระบวนการตราต้องพิจารณาในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน (ม. 132)
- การลงมติร่าง พ.ร.ป. วาระ 3: ต้องใช้คะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา
- องค์การที่ยื่นความเห็นร่าง พ.ร.ป. ได้แก่ ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์การอิสระที่เกี่ยวข้อง หากเห็นว่าขัดรัฐธรรมนูญ ส่งเรื่องกลับให้รัฐสภาแก้ไขภายใน 30 วัน
- การจัดทำงบประมาณรายจ่าย: สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 105 วัน นับแต่วันที่ร่างมาถึงสภาผู้แทนฯ หากไม่แล้วเสร็จถือว่าสภาผู้แทนฯ ให้ความเห็นชอบ
- การพิจารณางบประมาณของวุฒิสภา: วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 20 วัน โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมใดๆ มิได้ ทำได้เพียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบเท่านั้น

รายละเอียดเจาะลึกกระบวนการวินิจฉัยคดีทางการเมืองและจริยธรรม:

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เพิ่มความเข้มงวดกับ "มาตรฐานทางจริยธรรม" ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ โดยกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับ